

Andelsjordbruk

Vad är andelsjordbruk

Andelsjordbruk eller Community Supported Agriculture (CSA) innebär att konsumenter köper livsmedel direkt från producenter och då ofta från lokala producenter. Om det exempelvis rör sig om grönsaker innebär det att konsumenten går med på att köpa grönsaker under en hel säsong eller ett år. Vad som kan sägas vara speciellt för andelsjordbruk är att producenter och konsumenter tillsammans planerar vad som ska produceras under säsong. Detta gör att konsumenten har möjlighet att påverka vad som produceras samtidigt som konsumenten får en närmre relation till producenten.

Ursprung

Idéerna kring Andelsjordbruk växte fram i Japan under 1960-talet i en tid då intresset för ekologiskt lantbruk också ökat. Det japanska ordet för andelsjordbruk är i Japan känt som teikei. Begreppet kan sägas handla om samverkan och Kooperation men också om att uppmärksamma bonden eller den som producerar maten. Något som är högaktuellt idag där mycket av maten som finns i livsmedelsbutikerna är anonym så till den grad att konsumenter aldrig träffar producenterna bakom maten. Det första andelsjordbruket i Sverige etablerades 2001 en bit utanför Uppsala. Och på senare tid har andelsjordbruk blivit vanligare, men det var först efter 2014, då allt fler lantbrukare fick upp ögonen för konceptet.

Varför andelsjordbruk

Vid tal om andelsjordbrukets positiva värden är det framförallt konsumenter, producenter och klimatet som gynnas av jordbrukssättet. För konsumenter kan andelsjordbruk innebära högre kvalitet på de livsmedel som köps. Vid skörd av exempelvis grönsaker skördas dessa när de är som allra bäst under säsongen. Då grönsakerna kommer kunderna till dels i nära anslutning

till skörden betyder det att grönsakerna som säljs ofta är så färska de bara kan bli. I och med att man har tagit bort mellanhänderna betyder det också att maten blir mindre kostsam för konsumenterna och mer prisvärd.

Vidare gynnas som sagt producenter också av andelsjordbruk. Genom att upprätta avtal med konsumenter på förhand kan producenter vara säkra på att deras skördar också blir sålda samtidigt som de också kan planera noggrant vad konsumenterna är intresserade av att köpa. Detta betyder att mängden livsmedel som produceras anpassas till antalet kunder och vad dessa efterfrågar vilket eliminerar risken för att livsmedel produceras som sedan inte blir sålda.

Då andelsjordbruk i mångt och mycket bygger på likartade principer som ekologiskt jordbruk gynnas biologisk mångfald och jordhälsan. Trots att andelsjordbruk liknar ekologiskt jordbruk bruksmässigt finns det inga särskilda krav om att man måste vara ekologiskt certifierad för att bedriva andelsjordbruk. I och med att producenter antingen levererar sina produkter till utlämningspunkter på egen hand eller låter kunderna själva hämta sina varor på gården kan långa transporter minimeras vilket i sin tur minskar koldioxidutsläppen.

Källa: Handbok för andelsjordbruk red. Maja Söderberg. 2020.

Text och Foto Viktor Rombrant HSSL Fyrbodalen.